

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

ВИХОДИТЬ ТРИЧІ В ТИЖДЕНЬ

Рік II.

Станиславів, п'ятниця 27 березня 1942.

Ч. 36 (77).

ДУШЕВНА ПУСТКА

Люди, з якими прийшлося нам зустрічатися в щоденній праці советського будня, належали до двох генерацій: старшої і молодшої. Старша генерація знала ще світ з іншого боку, пам'ятала ще царські часи, могла робити порівняння та заключувати висновки. Навіть ті з поміж старших, які були колись переконаними комуністами, після важких досвідів сталінського режиму, особливо економічного лихоліття, за ишлись пасивними робітниками з примусу, або де тільки можна було, виявляли скрито своє незадоволення. Не говорити вже про національно свідомих немоскалів, які ще й з приводу своєї, такої чи іншої національної приналежності, мусіли терпіти багато більше. Молодша і молода генерація, перша та, якої життя молодість ще захувала в своїх спогадах неясний образ колишніх передбольшевйських часів, друга та, що взагалі не бачила світа поза більшовйською системою, — отже одна і друга безумовно належали щезло до більшовйського світогляду. Це власне був той надійний елемент, на який мало в будучині спиратися всевітнє царство комуністично-пятикутної зорею Москві. Пробовуючи частину комуністичної молоді, а в дальшому авангардом комунізму взагалі мала бути молодь, згуртована в комсомолі.

Комсомол — це ніби комуністична партія молоді, подумана як рівнозначник інших організацій молоді: зв. капіталістичного оточення, більшовйки хвалючися, що ідейно, дисциплінованістю, духовним і значним гартом цієї організації, її впадом до праці, прикладністю і іншими бажаннями собі прикметами аж до антирелігійності включно, — вони перевищують організації „гнущого заходу“. Коли читати було про комсомол з передвоєнної преси, то ми увваляли собі її менше-більше, як більшовйський пласт, очевидно, усіма прикметами і наслідками більшовйського виховання. Але тут то там попадали вістки, які декого мнували. Всі пригадуємо собі, що завжди по більшій, т. зв. чистій партії, шло таке саме очищення і комсомолу. Тут уже тажко було зорієнтуватися, про що йде. Аж хіба тажко було допустити ісь домішні валиви, якісь ідейні звязки протикомуністичних чинників. Очевидно, вони могли бути, але відокремлені явища, оправдані, які, більше по таких російських альбоніях, як Україна, Грузія і інші, не вважали у всеросійським комсомолі? Це було до деякої міри звадкою.

Аж ось безпосередня зустріч з тими пробовниками більшовйзму при-сла нам деяке висвітлення. Хоча розмова з того роду людськи була вже небезпечна, то все ж таки тут, там можна було чогось довідатися, що там в тій загадковій душі дить. Мені довелось працювати

з абсолювентом одеського університету. Пристійний з лица, з буйним, завжди гарно причесаним волоссям, великими очима. З поведіння і в розмові симпатичний, зате недбалій в ході і в рухах, руханкою мабуть мало займався. Учив історії і географії. Заки ми ближче зазнайомилися, дивувався, звідкіль у мене стільки вбрань, і як це могло в нас таке бути, що я маю два плащі, бо сам він приїхав без нічого, в полотняних ходачках. Силувався говорити по українськи, але вимога виходила зовсім зросійська. На питання, якої він національності, відповідав без вагання; української. Але коли ми раз зговорилися про те, котра мова найкраща, він з усею повагою та ніби в якісь святочнім піднесенні сказав: „руський язык“. Потім я довідався, що він син москаля-робітника з Донеччини. Хоча був здібний і мав велику пам'ять, до роботи ставився завжди з деякою байдужністю. Не видно було в нього тої охоти до праці, яку зустрічаємо у молодих людей і то ще на першій учительській посаді. Він був комсомольцем та провадив цю організацію в школі. На офіційних виступах завжди говорив про все комуністичне і сталінське, здавалось би, з переконання. Та коли нераз читав більшовйські статті на самоті в канцелярії, або почув про якусь таке чи інше більшовйське досягнення, махав рукою і казав: „Хіба нам що з цього прийде?! За працею і світа не видно“. Соцзмагання підписував так само бездушно, як ми всі, а іноді робив іронічні зауваги. Песимістом не був, радше був усміхнений та логічно дивився на світ. Але що, як сказано, був з природи досить розумний, любив часом попадати на загальніші теми. Іноді сходяв на розмову про щастя людини. „Добре, товариш Сталін сказав, що буде комуністичний лад і всі будуть мати те, чого захочуть. Це дуже гарне, але чи я це буду бачити? Взагалі, чи хто це побачить? Автім хай буде, що я буду мати всего досить, чи я тоді буду щасливий? Навіть якби товариш Сталін міг продовжити мені життя на 100 років, хай буде на 200, 300 і 1000, то все я буду боятися, що це все мені минеться, і те, що було мою мрією й осягнулося великанськими зусиллями побудови комунізму, для мене буде страчене в одній хвилі, коли перестане битись моє серце. Хіба варто це все що-небудь, ця вся наша праця, щоб трудитися для того, чого, не будемо мати? Якби так вічно чоловік міг заживати щастя, а тоді інше діло! А так! Про це товариш Сталін нічого не сказав“.

Я не вмшувався ніколи в його розмову-розважання, які він мусів вести поневолі сам. Але признаюся, я був змушений себе дуже опанувати. Ця людина знаходилася вже в своїх думках, на один крок до признання вічності і всего, що з нею

в'яжеться. Одночасно це переконало мене ще раз, що божеських первнів в людині вбити не можна, так як не можна затамувати джерела. Я зрозумів цілу бездушність і комсомольського руху, і цілої московської державної системи. Це ще не значило, що цей чоловік був здатний іти ще дальше і потім виступити проти цілої системи, як переконаний її противник. Інші складники його расової московської приналежності не дозволяли на це, такі як бездушний послух, брак спротиву злу, почуття всеросійської великодержавної солідарності. На всякий випадок така розмова була для мене великим відкриттям серед трудних обставин большевйського „трудодня“. Бо я переконувався, що комсомол держиться тільки зовнішньою муштрою в широком значінні цього слова), з другої сторони я мав перед собою чудове потвердження незнищимого ідеалістичного первні людської душі, яка шукає чогось вічного і тим самим позаземського. Ідея обильного харчу, одягу та всіх матеріальних дїбр не є жадною основною ідеєю, а в тільки підрядним чинником для осягнення чогось позаземського і понадлюдського.

Не хочемо тим сказати, що комсомол був зовсім дряхлою організацією і нічого собою не представляв. Для російської молоді з психікою стала кочогиків не треба було аж переконливих ідей, вистарчав інстинкт раси та сліпий послух одному вождю. Як бачимо, а подекуди й дивуємося, ця молодь тепер не згірше бється на фронті. Але щойно тоді, коли б вона ще мала і той усвідомлений і глибоко-засвоєний ідейний запал, прикметний для молоді Європи, тоді щойно можна б було говорити про ідейність комсомолу. Зов крови, який тепер кличе московську молодь на поле бою, не міг би мати жодного вислуду при творчій праці та будові передбачуваного суспільного ладу, при чому завжди треба повсякденної впертості, і що найважлише, переконання. Тут ждала комсомол цілковита невдача, як зрештою весь комуністичний лад, спертий на мильних основах матеріалістичного світогляду.

(М 3).

Гарячкові воєнні приготування в Австралії

В дні 19 березня проголошено в Австралії офіційно загальну мобілізацію, з винятком тих австралійців, котрі вже відбувають службу в армії, в поліції, або інших організаціях військового характеру. Всі громадяни австралійського континенту мусять ставитися, щоб виконати свій військовий обов'язок. З форми, в котрій вивано заповорядок про мобілізацію, виходить, що відповідальні круги видно не мають наміру побільшувати чинні військові формації в Австралії. У мобілізаційних картах знаходиться примітка, що обов'язкова військова служба новобранців буде обмежуватися лиш до 48 годин у місяць, при чому вони не будуть одержувати грошового відшкодування. (тн.)

Візита президента турецької республіки в Ісмірі

Президент турецької республіки Іноу, що перебуває в Ісмірі, обговорював питання турецької політики. Президент заявив, що поза Туреччиною, лиш нечисленні держави наїшлися поза кругом воєнних дій, однак і ці держави відчувують наслідки війни. Закордонна політика Туреччини намагається вдержати поправні взаємини з державами, що провадять війну, і смерти ці взаємини на умовах. (тн.)

Австралія надто далеко

В звязку з безпосередньою загрозою Австралії та безнастанним закликани її за поміччю — президент Рузвельт заявив на пресовій конференції, що дорога до Австралії надто далека та що транспорту війська та воєнного матеріалу потребують довгого часу, щоби дістатися на місце призначення. Загалом теперішня заява президента небагато менше бадьора та певна себе від давніших його заяв. Гіч в тому, що до Австралії не тільки далеко, але нема чим перевозити транспорт, бо бракує кораблів. Ще й до того всего не багато є війська з повним вирядом та узброянням. В одній з попередніх своїх промов Рузвельт сказав, що має всего 20 дивізій з повним військовим вирядом таких, що їх мігби вислати загроженням союзникам. І хоча тепер в Австралії троха й є американського війська, то воно враз з австралійськими відділами не може дорівнювати ані числом, ані тим більше боєвою якістю японським жовнірам. Досить пригадати, що Японія має таку велику армію, як ціле населення Австралії.

Продовження вистави „Шевченко і про Шевченка“ в Станиславові

З огляду на те, щоб і тим, які з різних причин не могли звидіти Шевченківської вистави, дати нагоду її оглянути, Культурно-Освітній Відділ при У.О.К. продовжує її до 19 березня ц.р. Виставу, що містяться в будинку І.У.Н.Т., площа Горет-Вессель ч. 4, можна оглядати щодня в годинах 12—17.

УВАГА! Філія У.О.Т. звертає увагу всім читальним, що повинні виконати ці останні дні та організувати гуртові відвідини Шевченківської вистави.

